

מכתב להנריק איבסן

6.3.1901

אדון נכבד,

אני כותב לך כדי לברך אותך ביום הולדתך השבעים ושלושה ולצרף את קולי לאלה מדורשי טובתך בכל אתר ואתר. אולי זכור לך שאחרי פרסום מחוזך האחרון 'כשאנו המתים מתעוררים' הופיעה הערכה שלו באחד מכתבי העת האנגליים – הרוויו הדו-שבועי – בחתימתי. אני יודע שראית את הביקורת, כי זמן קצר לאחר מכן מר וויליאם ארצ'ר כתב לי ואמר לי, שבמכתב שקיבל ממך כמה ימים קודם כן, כתבת, "קראתי ביקורת ברווי הדו-שבועי מאת מר ג'יימס ג'ויס, שכולה רוחשת-טוב ועליה אני מבקש להודות מאוד למחבר, אילו רק היה לי די ידע בשפה." (הידע שלי בשפתך שלך אינו רב, כפי שאתה רואה, אבל אני מאמין שתוכל לפענח את כוונתי.) קשה לי לומר לך עד כמה התרגשתי מהודעתך. אני צעיר, אדם צעיר מאוד, ואולי סיפור תעלולי-עצבים כאלה יגרמו לך לחייך. אבל אני בטוח שאם תחזור אחורה לאורך חייך, לתקופה שהיית תלמיד אוניברסיטה לתואר ראשון כפי שהנני, ואם תחשוב מה הייתה יכולה להיות עבורך המשמעות לזכות במילה ממי שניצב במקום כה רם בהערכתך כפי שאתה ניצב בעיניי, תבין לרגשותיי. צר לי רק על דבר אחד, והוא, שמאמר פזיז ולא בוגר נתקל במבטך במקום משהו טוב וראוי יותר לשבחתיך. אולי לא הייתה בו טיפשות מכוונת, אך למען האמת לא אוכל לומר יותר. אולי מטריד אותך להיות נתון לחסדם של בני תשחורת אבל אני בטוח שתעדיף ולו את חמימות המוח על פני הרפיסות הקרירה של פרדוקסים "מתורבתים".

מה עוד אומר? השמעתי את שמך בהתרסה בין כתלי אוניברסיטה, בה לא היה ידוע או ידוע רק בקלישות אפלולית. תבעתי למענך את מקומך הצודק בתולדות הדרמה. הראיתי מה, כפי שנדמה לי, הייתה הצטיינותך המרוממת ביותר – כוחך הבלתי-אישי הנעלה. תביעותיך הזוטרות – הסאטירה שלך,

הטכניקה שלך והתזמור ההרמוני – גם את אלה קידמתי. אל תחשבני למעריץ-גיבורים. אינני כזה. וכאשר דיברתי עליך, במועדוני-ויכוח וכיוצא באלה, כפיתי תשומת לב באמצעות התרעמות לחלוטין לא מיותרת.

אלא שאת הדברים היקרים ביותר אנו שומרים לעצמנו. לא סיפרתי להם מה קשר אותי כה קרוב אליך. לא אמרתי כיצד מה שיכולתי להבחין בעמימות מתוך חייך היה לי לגאווה לראות, איך הקרבות שלך העניקו לי השראה – לא הקרבות החומריים המובנים מאליהם אלא אלה שנלחמו וניצחו מאחורי מצחך – איך החלטתך הנחושה לחלץ את הסוד מן החיים חזקה את לבי, וכיצד אדישותך המוחלטת לקנונים הציבוריים של אמנות, חברים ושיבולת! הצעידו אותך באור הגבורה הפנימית. ועל זה אני כותב לך עכשיו.

יצירתך על פני אדמות קרבה לקצה ואתה מתקרב אל הדממה. בעבורך גוברת החשכה. רבים כותבים על דברים כאלה, אך הם אינם יודעים. אתה רק פתחת את הדרך – על אף שהלכת והרחקת בה ככל שיכולת – עד סופו של 'ג'ון גבריאל בורקמן' והאמת הרוחנית שלו – כי המחזה האחרון שלך, לדעתי, ניצב במקום משלו. אך בטוח אני שהארה גבוהה וקדושה מזו מצויה – קדימה.

כאחד מבני הדור הצעיר שלמענו דיברת, אני נותן לך את ברכתי – לא בענווה, כיוון שאני בצל ואתה באור הזוהר, לא בעצב, כי אתה אדם זקן ואני אדם צעיר, לא ביומרה, לא ברגשנות – אלא בשמחה, בתקווה ובאהבה, אני נותן לך את ברכתי.

שלך בנאמנות,

ג'יימס א. ג'ויס

1. "שיבולת" - סממן לשוני או אחר המבדיל קבוצת אוכלוסייה מסוימת מן האחרות. הביטוי באנגלית לקוח מהגיית המלה שיבולת כ"סיבולת" במבטא של בני אפרים. [שופטים יב:6] המתרגם.

(מאנגלית: שמעון לוי)